

Luceafărul

Săptăminal editat de Uniunea Scriitorilor
din Republica Socialistă România

CINSTIREA PATRIEI

democrația noii societăți își are în mod firesc o largă răsunare în democrația culturală. Principii generale de natură politică și socială, idei și concepte care tin de ideologia revoluționară a partidului, forța conducătoare a poporului pe drumul construcției socialiste și comuniste, se îngemănează pe fondul tradiției culturale, al istoriei, și cunosc particularitatea acestui specific, creator, prin care se explică de fapt însăși esența angajării, a atașamentului deschis și plin al tuturor celor ce-și slujesc cu dăruire și vocație țara, cu acel nobil însemn al creșterii limbii românești și al cinstirii patriei.

Crearea a fost și rămâne o permanentă moștenire de idei, convingeri și sentimente, ea teaurizează valori care reprezintă spațiul de referință, de formare și afirmare a tuturor generațiilor, în acea accepție largă a unitii tuturor eforturilor creatoare, pentru a duce mai departe un doborât sentiment al apartenenței la cauze mari și nobile, ci și străduința neîncetată prin care aceasta se ilustrează în lumea reală, a gândirii și acțiunii practice, în sfera propriilor noastre aspirații și realități. Cinstirea patriei este actul co-virșitor și exponențial, al conștiinței creatoare, prin el ne ilustrăm ca memorie a timpului și sintem purtători ai semnelor epocii pe care o trăim. Depunem o continuă și continuă măturie pentru viitor. Ceea ce înseamnă și solidarizarea cu acest viitor, trăirea și asumarea prezentului cu tot ce are mai mare și mai durabil, din perspectiva creației de noi și noi valori. Dimensiunea este într-adevăr epocală, înglobează fapte și preocupări care fac tangență cu istoria și se definesc ca istorie a propriilor noastre biografii, ca trăsătură a acestora și nu în ultimul rând ca reper al frământărilor, al întrebărilor și răspunșurilor pe care literatura și arta sint chemate să le cuprindă și să le sublinieze în specificitatea lor. Intemeierea pe valori și străduința firească de a le spori în zestre și strălucire, cu acel sentiment al înălțării îndatoriri patriotice, revoluționare, despre care ne-a vorbit nu o dată secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, reprezintă, în multe privințe, și o problemă de doctrină a creației, de fidelitate a acesteia, o condiție care subliniază și mai pregnant rolul și locul literaturii și artei în societate, democratismul cultural.

Programul-Directivă și Tezele pentru Congresul al XIV-lea al partidului, evenimentul însuși pe care îl reprezintă apropiatul forum ne plasează într-o nouă etapă a dezvoltării noastre, în toate planurile vieții materiale și spirituale. O experiență uriașă în materie de construcție socialistă, de afirmare a valorilor acesteia, prefăcează în termeni concreți și cu obiective certe întreaga noastră muncă și viață de la confluența celor două milenii. Sub semnele acestei experiențe și în legătură directă cu dinamica însăși a tăuirii noii societăți se află și cultura, literatura și arta, creația în general. Formarea omului nou, a conștiinței înaintate a avut și are în cultură un vast orizont de sprijin. În același timp, cultura însăși a dobândit noi argumente și noi temeuri de referință, ea fiind într-un permanent și laborios proces de creștere și afirmare. Cerintele în această privință sînt întotdeauna înalte și evidente, ele consacră acel spirit mereu viu și înnoitor care fineste înolideana mai departe și nu cunoaște împăcarea de sine, autotulmănarea, suficiența, rutina, inerția. Consecvent idealurilor care animă întreaga societate, acest spirit își demonstrează lăria tocmai prin ceea ce conferă, ca viziune și argument, realității pe care se sprijină. Noi avem izvoare nesecate care, dacă hei din ele, te întineresc, îți dau noi puteri de viață, îți stimulează forțe creatoare. Sorbiți apa limpede, răcoritoare și vesnie vie a lvoarelor patriei noastre socialiste! — ne îndeamnă tovarășul Nicolae Ceaușescu. Călușindu-se de a teorie revoluționară, literatura și arta epocii noastre socialiste trebuie să aibă și ele un caracter profund realist și dinamizator. Aceasta înseamnă că artiștii trebuie să abordeze și să infățșeze realitatea în operele lor prin prima principiiu dialectic al mișcării și transformării neinterupte a societății și omului.

Un sens înalt, major, exprimă aceste îndemnuri; ele călușesc cu noblete literatura și arta, spiritul creator. În ele se află și cea explicită nevoie de frumos și dăruire, se află dimensiunea întreagă — morală, politică și socială — a actului profund cetățenesc prin care creșterea limbii românești și cinstirea patriei sînt virtuți ce-și caută mereu și mereu o tot mai aleasă împlinire.

Luceafărul

„Construcții” — grafică de Emilia Dumitrescu

PERLA DUNĂRII

Putind de secole în dreptul popilor de pe insulă, Brăila seamănă, cel puțin pentru noi, cei care nu simțim de-acolo, cu o corabie care nu se mai îndură să părăsească portul. Oraș ridicat în malul stîng al Dunării — cînd aceasta se varsă în mare — Brăila are numele unei femei frumoase, iubită de toți cei care au văzut-o și au cunoscut-o dezvoltată de lumina dimineții, în aburul fierbinie al apei, vara, în ceață aurie, toamna. Străzile sale drepte și albe se întind spre fluviu cu brațele pierdute ale lui Venus din Milo, iar ochii săi se deschid în parcul ce înconjoară vechiul ceas de lingă foșta gară. Fruntea sa înaltă este chiar nouă și centru, cu nava luminoasă a primăriei îndreptată spre răsăritul soarelui, dincolo de cataragul gării, abia se zăresc sălciiie bătrîne de pe celălalt mal al Dunării.

De curind, în fața acesteia frumoase și simbolice construcții, a fost ridicată noua casă de cultură a tineretului, un adevărat palat cu vază brăncovenescă, cu arcadele sprijinite în coloane de piatră șlefuită cu osidre de meseriei brăileni. Este un dar extraordinar acest palat minunat din care se va auzi sufletul și inima tinerilor brăileni în veșnica lor căutare de bine și de frumos.

Ca un corolar, pe celebra stradă cu salcimi (dar unde sînt salcimi de altădată?, eu, dacă aș putea, i-aș sădi din nou aici), imediat în vecinătatea clădirii teatrului — o bijuterie arhitectonică și pe dinafară și pe dinăuntru, nu de multă vreme restaurată de un grup de artiști plastici — a primit noi haine casa vecină, iar în prelungirea ei se ridică în aceste zile, în locul unei ruine, o clădire concepută în așa fel încît să fie în perfect acord cu vechiul decor. Ceea ce m-a

impresionat și nu o dată, a fost această armonie a construcției Brăilei, această, dacă vrei, chirurgie estetică a sa, care, fără să se plardă din obșnuita ei frumusețe, îi creează una nouă, o infățșare modernă care cuprinde și trăsăturile sale tradiționale. Este o nouă viziune a Chirei Chiraliina lui Panait Istrati, o nouă tinerețe a unei femei frumoase și aprige, pe care ar fi putut-o chema și Brăila. Este o nouă poveste a acestui oraș despre care Fănuș Neagu a scris cartea sa recentă „Fănuș Neagu din drumul Brăilei”. Este visul Dunării de a-și arăta valurile (albastre) în cerul rece și senin al lui Octombrie.

Julian Neacșu

Inedit

Tudor Arghezi

Litanie de logodnă

În părul tău se-adună
Mirosul de gutuie, de nucă și alună.

Și gîtu un loc
Unde-a crescut, pe semne busuioc.

Brațele albe cînd le dai pe spate
Se desvelesc de blîndeț din umere
la coate.

Cînd mi te dai cuprinsă-neet pe prund
Se zbate-n palmă șoldul tău rotund.

Miroase-a frunze de mușcată
La subsuoră ta uscată.

Și uneori spînzarea îți miroase
Amesecul; porumb și chiparoase.

Și ceafa-are cite un
Gust de smîrnă și tutun.

În acest număr: ● LITERATURĂ ȘI SPIRIT REVOLUȚIONAR ● „Zile de sărbătoare în haine de lucru” ● reportaj de Alex. Rudeanu ● „Toamna de-acasă” ● reportaj de Cleopatra Lorințiu ● Poeme de ● Gheorghe Pitu ● George Țârnea ● Miron Țic ● Arhiva „Luceafărul” ● Dialog Virgil Teodorescu — Ion Biberi

PROGRAMUL-DIRECTIVĂ ȘI

TEZELE PENTRU CONGRESUL AL XIV-LEA AL P.C.R. —

REPERE ALE CONSTRUCȚIEI DE CONȘTIINȚĂ

Adevărata sursă de inspirație

Urmărind cu consecvență directivele prezentate încă la cel de al IX-lea Congres al P.C.R. din 1963, preluate mai apoi și în alte documente ale partidului, actualele Teze pentru Congresul al XIV-lea indică și precizează cu clarviziune principialitate sursele de creație de la care să se adapte „toti creatorii”. Indiferent de domeniul artistic în care activează (teatru, cinematograf, muzică, arte plastice, literatură). Este vorba — în esență — de izvorul primordial: „adevărata sursă de inspirație — se afirmă — trebuie să o simțim în poporul român, realizările noastre socialiste”. Idee care în prima ei parte a fost afirmată încă de la începuturile literaturii noastre moderne în programul Dăceli literare, din 1840, și urmărită de-a lungul timpului de toți marii creatori ai literaturii și artei naționale.

Prin „poporul român” ea sursă de inspirație. Înțelegem atit istoria glorioasă a acestuia, pu-

neria în lumină a rădăcinilor a miturilor fundamentale, sondarea în profunzime a originilor, cit și preocuparea pentru feclor „izvorul pururea reînnoitor” — cum J-a numit Mihail Eminescu —, dar și cultivarea valorilor materiale și spirituale create de-a lungul secolelor de către poporul de pe aceste meleaguri. Adăpindu-se la aceste surse berene, literatura română — de la origini și pînă în prezent — cum spune G. Călinescu — s-a diferențiat în contextul literaturii universale, prin revelația fondului național-mioritic, printr-un anume atit program, reprezentat de ceea ce același G. Călinescu numea „spiritul getic”, izvorit dintr-o tradiție culturală neîntreruptă, dăind de la creațiile orale, continuat mai apoi prin scrierile ostentorilor eclesiastici și ale cronicarilor.

Simion Bărbolescu

Continuare în pag. a 2-a

Legătura indisolubilă cu istoria

O istorie a literaturii române văzută prin evenimente sau ordonată pe anume idei fundamentale ce-au animat-o dintru început ar pune în evidență „activismul” literaturii noastre, implicarea adîncă a acesteia în conștient, fermentul militantismului responsabil, „patriotic” cu surse normativă și continua în culta de rezonanță a tradiției culturale românești. E, altfel zis, acea indisolubilă legătură cu istoria, vizibilă, în toate etapele dezvoltării literaturii noastre și care a asigurat, dintru început, o distanță și o atitudine fertilă față de ideile grațioșilor estetice. Marea literatură a crescut, întotdeauna și prezentând, din realitățile epocii, din aspirațiile, idealurile, năzuințele contemporaneității, fiind deopotrivă atitudine social-istorică prospectivă și mesaj mobilizator, legat cultural și de conștiință, specificitate în cadre elastice și înnoire revelatoare, diferențiere și spirit anticipativ. În alți termeni, este vorba de acele linii de înaintare organică, ușor recunoscutibile în straturile de profunzime și care au făcut posibilă concepția de bază a omniului exprimată atit de limpede de N. Iorga sau G. Călinescu.

Consonanță cu aspirațiile și idealurile poporului, cu diferența specifică a modului spiritual, cu militantismul tradiției noastre culturale, literatura tinde a deveni, în ipostazele esențiale ale evoluției sale istorice, o construcție de conștiință și lăz național. De la introducerea scrierului în limba română și pînă la dobîndirea conștiinței de sine a scrierului românesc, istoria literaturii noastre poate fi urmărită în paralel, ba chiar într-o interfezare și completitudine reciprocă, cu evenimentele social-istorice ale vremii. În marea sferă a „patrioticului”, dimensiunea politică presupune distincția unei conștiințe organizate și a unei ideologii programatice în acțiune. Cînd zicem, bunăoară, „poezie politică”, zicem, implicit, „poezie patriotică”, patrioticul fiind o categorie mai generală, însumantă și, desigur, „istoricizată”. Dimensiunea politică a unei opere literare răspunde unui context social-istoric imediat determinat, iar timpulul nu-l rămîne decît să decanteze mate-

Z. Cărlugea

Continuare în pag. 2-a

Partid

Ți-aș proiecta pe zore de-er fi mai largă

stotua ta scîldată-n profunde armonii
ce vine din obirgii, căci, tu, partid, ești

de purpură solară a-ntregii Români
și flacăra ta, pe ține-i înaltă, nu rămîne

doar flacăra, ci devine imiresmatul rod
cel așteptat de veacuri, al patriei române

creșcut din culeșanță întregului norod!

Acolo, unde-un fulger, din nopți pecetea-și

și mai înalt e cerul ca șoarele-n zenit
tu, ești, partid, acolo, reîntrupat, în fulger

prin tine, visul țării, înalt, s-a împlinit
Și-n creșcut, cristalluri superbe, cum există

și adevărul vieții în friza unui verb
în gîsul ce ne cheamă spre culmea

mai plin de culeșanță e-n demnul tău

comunist
superb!

Ni-i inima, prin tine, de-un dor sublim

ni-l eugetul prin tine și al aprins de dor
și lacrima, prin tine din țija al desprins
s-a ridicat în spațiu și-a devenit candel

și-oricit de gre-i furtuna prin nori de plumb
cum nu mai este altul, un drum prin vreme

pe care-l luminează a inimii bătaie
cu toțea ei aprinsă, partid, la tine-n piept...

Îți ascuțim chemarea din care-un stol
de valuri

cuvețele ne-ndeamnă să-naintăm spre țel
că-n noi, în fiecare, ai dezlegat (tumuluri

cu țoga ta pe umeri de țig și de oțel
Noi țoți, uniți în juru-ți, îți ascultăm

chemarea

și să cuprind iubirea întregii Români
Ți-aș proiecta pe zore de-er fi mai largă zorea

stotua ta scîldată-n profunde armonii

Acestor adevăruri, partid viteaz, ești flacăra
un cîltor de lumină și altfel nu poți fi!

Ion Potopin

OPȚIUNILE CULTURII

Cultura și viața umană! Două noțiuni care se caută una pe alta, se cheamă, se întregesc reciproc. Viața în prezența culturii devine mai densă, mai conștientă de sine, de rosturile ei în societate și în univers, mai liberă de prejudecăți, de ignoranță, de forțele de opresiune. Cultura, la rîndul ei, preia de la viața experiența, o acumulează istoric de la o generație la alta, o potențează și o materializează în forme de civilizație, de știință și artă, într-un cuvînt, de cultură.

Cultura e ambianță, e relație de la om la om, e cunoaștere în raport cu tot ce a produs mai de pret omenească înaintea ta. Dar cum opera culturală a omeneirii e veșnică, am putea zice fără margini, în raport cu posibilitățile de asimilare individuale, cunoașterea ei se realizează nu numai treptat, în raport cu vîrștele omului și cu sintezele colective deja existente, ci și prin opțiuni profesionale, prin sistare în raport cu un anumit orizont de cultură.

Viataea cotidiană a oamenilor, — totul solicită participarea culturii. Cultura este singele „cald care alimentează conștiința socialistă, — indivi duală și colectivă —, o exiguență, — și dă posibilitatea să ardă cu o flacăra devotată, să fie ea însăși demnă de sine, să fie revoluționară în adevăratul înțeles al cuvîntului.

Iată de ce cultură, în adevăratul înțeles al cuvîntului, înseamnă exigență față de tine însuși, seriozitate, adîncime profesională și umană. Iată de ce problema pregătirii culturale-profesionale devine astăzi la noi o problemă de importanță civică deosebită. De răspunderi individuale și colective imperioase. De exigente majore, care nu trebuie să coalească pe nimeni.

Nevoile noastre de cultură — reală, profundă, multilaterală, individuală și colectivă, se află astăzi într-o continuă ascensiune. Drumul e greu, muntos. Dar piscurile către care urcăm și vom urca tot mai mult în viitor ne vor răscumpăra, prin frumusețea lor, eforturile.

Să nu ezitam, să nu preocupăm nimic, să ne căușăm cu ardore calea spre înălțimi.

Aceste însemnări — care s-ar fi vrut mai mult un poem despre cultură — ne-au fost prilejuate de lectura Tezelor pentru Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român, care va avea loc în curînd.

Partidul pune un accent deosebit — se subliniază în cuprinsul acestor Teze — pe creșterea rolului științei și culturii în societate. Lărgirea orizontului de cunoștințe cultural-științifice — condiție importantă a libertății și demnității omului — trebuie să se afle permanent în centrul activității partidului nostru.”

În claritatea de cristal a acestor cuvînte își găsec lucrul cuvenit opțiunile și năzuințele noastre de viitor în domeniul culturii.

Dumitru Bălăeț

INSEMĂRI DE SCRITOR

Flori de mină

atunci cînd, drumet fiind prin inimile oamenilor și ai posibilitatea ca reporter să întîlnesti o inițiativă deosebită în sinul unui colectiv de oameni al muncii, simți că te inundă o bucurie fără de seamănă.

Un asemenea sentiment m-a încercat cînd, auzind în millocul oamenilor muncii de la Mina Deva, a oamenilor care își petrec cea mai mare parte a vieții, a zilei și nopții sub pămînt, am avut posibilitatea să aflu și chiar să văd ce potențial artistic extraordinar se află în inimile oamenilor de aici.

Astfel, din inițiativa Comitetului de partid, a comitetului sindicatului, a conducerii minei, perioade formative de artiști amatori evoluază în fața întregului colectiv al minei în frumoase și dăruite spectacole mult apreciate de colectiv. Am avut posibilitatea ca la un asemenea spectacol dat în fața sălii arhitecturale să vedem evoluția formației de dans modern. M-a uimit

într-o îndrăzneță a mișcărilor, grația și suplețea fetelor, arcurile de cerc descrise de trupu rii și brațele lor, toate devenind ne scenă adevărate prouneri de zbor în spațiu, imnuri pentru creație pentru frumusețea și măreția ființei omenești...

Am reținut pentru cititorii noștri numele citorva dintre aceste fete minunate care în paralel cu munca lor de zi cu zi în colectivele minei găsec acele resurse de efort într-o frumusețea artei dansului în numeroasele ore de repetiție. Ele se numesc: Daniela Miclea, Ildiko Miklos, Iudit Pogoreanu, Sorina Gavrilă. Foarte importantă mi s-a părut dăruirea și priceperea, măiestria instructorului lor Stefan Mezei.

Taraful condus de taragotistul Domin Coches, Valeriu Bărgău

Continuare în pag. a 4-a

Literatură și spirit revoluționar

La ora marilor bilanțuri

La ora marilor bilanțuri ale națiunii noastre socialiste, literatura, arta în general, alături de alte domenii ale creației materiale și spirituale, se comportă atât ca un indicator, revelator prin puterea de cuprindere a tuturor problematelor (social-politice, economice, filosofice, etice etc) decât fiind puterea sa specifică de a focaliza în problematica omului, dar și ca un raport responsabil al realizărilor și acțiunilor care stau în fața întregii comunități naționale. Trăim o epocă profundă frământată și influențată de revoluția tehnico-științifică și accelerarea schimbărilor de valori, de dezvoltarea impetuoașă a domeniilor cunoașterii, de interferența spectaculoasă între om și natură, de transformate a însuși omului. În acest mediu atât de dinamic evoluează Omul, omul concret, cu specificul său biologic etern, cu obiceiurile sale dintotdeauna, cu tradițiile, reprezentările, imaginile, spaimele și întrebările sale, cu durerile sale. Și, pe măsură ce aria problematică se extinde, cea a omului se restrânge, se concentrează, caracteristica timpului nostru fiind, în primul rând, lipsa reprezentării. Este de acum un timp acceptată ideea că traxiul uman, în întregime sa, se răfinește în comportamentul estetic. Studiind cimpurile de experiență ale artei, vom constata că aceasta și-a lărgit ariile de investigație, cuocind noi zone ale creației în așa măsură încât, dată fiind și puterea dezvoltării a esteticității și varietății stilice, arta, prin ideologia sa specifică, impune efecte de natură etică, politică, filosofică etc.

Considerând „problematice omului” din punctul de vedere al ideologiei politice ca pe o întințenie a relațiilor sociale, de producție și de clasă, arta tinde (și a reușit) să depășească nivelul adaptabilității umane la noile condiții, prin faptul că a impus modificări ale condițiilor înseși de existență nouului „chip” uman, la constituirea cărui, deopotrivă își aduce una din cele mai importante contribuții.

Au apărut, astfel, noi raporturi între artă și ideologie, s-a amplificat și modificat însuși statutul social al artei, prin libertatea artistului de a imagina în conformitate cu legea specifică artei (relativa sa autonomie) un ansamblu de imagini ideale, estetice realizate, posedând o coerență și o existență proprie. S-a amplificat, de asemenea, forța liberatoare de care arta o imprimă receptorului contemporan, dată fiind complexele interacțiuni ale științei și tehnologiei, ideologiei, transformării mediului înconjurător etc. „Inventivul noi vizium, cu ajutorul unor tehnici specifice, constituie prin îndelung și laborioase eforturi, arta reușește să pură la îndemina cititorilor imagini, modele, scenarii etc. cu ajutorul cărora, prin efectul și nemijlocită trăire, aceștia și pot înțelege realitatea în dinamica ei, dar, mai seamă, să se regăsească, de fiecare dată, pe sine, în interogațiile și unicitatea eternului omenească.”

Chiar astăzi, în condițiile de universitate, a înțelegi marilor procese, care au loc în lumea înconjurătoare, a aprofunda legile dezvoltării societății, a înțelegi suferința a sensului destinului omului sunt marile deziderate ale omului nostru socialist, așa cum, de-a se aprecia în general al partidului nostru, tovarășii Nicolae Ceaușescu, la care literatura contemporană contribuie cu deplină responsabilitate.

Raportul dintre literatură și cultură națională, pe fondul psihosocial al acestuia din urmă, este într-o continuă schimbare novatoare, constituind, de asemenea, una din importante izvoare în edificarea și consolidarea națiunii noastre socialiste.

Valoarea pretioasă a creației al trecutului nostru istoric și consolidându-l cu noi valori, literatura contemporană adăugând națiunii noastre socialiste dimensiuni profunde a contemporaneității noastre. Dat fiind că națiunea, ca factor obiectiv al desfășurării vieții sociale și naționale, se exprimă și se caracterizează prin cultură și literatură, componentă esențială a culturii, este un factor subiectiv, înțelegem statutul națiunii noastre nu numai în mod obiectiv, dar și ca pe un subiect activ, determinant, creator al dezvoltării istorice. Așa putem explica și puterea literaturii de a modela și îmbogăți universul psihosocial al națiunii, de a exercita influență activă asupra omului și a colectivității, și nu numai de a fi influențată și modificată de realitatea socială. Desigur, mijloacele prin care literatura contemporană și-a alina aceste înalte deziderate sunt multiple, ele fiind de forță de gândire, subiectivitate și talentul creatorilor, factori pe care critica literară și-a analizat cu obiectivitate științifică și cu participare sufletească. Alături de factorii tradiționali care au constituit rădăcinile literaturii române (factori cum sunt — mediul socio-geografic, temperamental, experiența de viață, lumea interioară etc. asemănări și alții, de proveniență strict contemporană, ca și remodelarea totală a celor tradiționali. Astfel: constatăm prezența și acțiunea nemijlocită a unui limbaj nou, structurat după noi norme estetice (deopotrivă în poezie și în proză), explorarea tot mai evidentă a zonelor sufletești în profunzime, apariția unor expresii și a unui nou specific al cadrului informațional, modificarea și apariția clar a unor noi genuri și a unei literatură, multă în problematică, sensibilitate, gust etc. De o importanță crucială este noul mod de a înțelege prezentul și viitorul (omului, al societății, al națiunii) dat fiind faptul că s-au modificat însăși bazele de înțelegere ale istoriei. Prin noile cercetări științifice, astăzi înțelegem astfel multe momente ale trecutului, și, totodată, direcțiile necesare în care trebuie să evolueze societatea românească. Literatura, în dese situații, a refăcut aceste momente, în întregime lor, răsbind în trecut noi baze în care să fi trebuit să se situeze perspectiva viitorului, precum și alte studii în care ar fi trebuit să se situeze societatea românească, de-a lungul istoriei sale. În treacă și se spus, aceste necesități au dus la modificarea morfologică a genurilor literare, fiind un fapt unanim acceptat astăzi că, de exemplu romanul istoric este azi, în primul rând, roman politic. De altfel, politicizarea literaturii, în sensul de evidențiere în prim-plan a conjuncturilor politice în care a evoluat societatea românească, este poate mutarea cea mai evidentă din cadrul literaturii ultimelor două decenii. Considerăm, ca și în alte împrejurări în care am analizat fenomenul, ca virul al acestei literatură, decalogia lui Paul Anghel, Zăpălele de acum un veac. Faptul de a fi găsit formule estetice pentru refacerea unui atât de important segment al istoriei în care s-a consolidat năzuirea română, dar, mai ales, de a fi intuit liniile de forță în direcția cărora s-a derulat această națiune spre epoca noastră, precum și meditația adăncă a destinului omului acestor meleaguri, fac din cartea lui Paul Anghel o epopee națională, cu nimic mai puțin demnă de a o califica astfel, în comparație cu alte creații din literatura română și universală, căreia, de altfel, nici nu-i găsim similitudini. Totul este să o înțelegem în contextul condițiilor noastre contemporane.

Constant Călinescu

Continuare în pag. a 6-a

Noi avem izvoare nescădate care, dacă bei din ele, te întineresc, îți dau noi puteri de viață, îți stimulează forța creatoare. Sorbiți apa limpede, răcoritoare și veșnic vie a izvoarelor patriei noastre socialiste!

Călăzindu-se de o teorie revoluționară, literatura și arta epocii noastre socialiste trebuie să aibă și ele un caracter profund realist și dinamizator. Aceasta înseamnă că artiștii trebuie să abordeze și să înfățișeze realitatea în operele lor prin prisma principiului dialectic al mișcării și transformării neinterupte a societății și omului.

NICOLAE CEAUȘESCU

Centrul de creație și cultură „Căminul Românesc” pentru tineret din Drobeta Turnu Severin

Claritatea mesajului militant

acum două decenii, adolescentul Labiu ne dăruia vibranta chemare: „Înima noastră înalță-vă vâpăle-n sus” dind forță și înălțare poeziei sale în acel prim an al revoluției. Astăzi, poezia cetățenească, angajată responsabil în actualitatea complexă a națiunii, cultă și accesibilă consecvent sentimentului patriotic, generozitatea mesajului, chemarea la înfrățire umană în vârsuri de o modernă expresivitate. Tematica politică, tematica cetății, a patriei, a profund actuală, lirică angajată, fie ea mediativă, imită și mobilizatoare conștientă omul cu istoria, dovadă că poetul aparține unei epoci, unei colectivități, unei mentalități și nu se poate abstrage din aceste contexte decit cu riscul autoanulării. Târă nu e un motiv decorativ, ci expresia unui adevăr moral, ontologic. Poezia noastră poartă, de la Mihai Beniuc, Eugen Jebeleanu, Virgil Teodorescu, Mihai Dragomir și până la ultima generație lirică opune retorismului de suprafață expresia esențelor, se probează noi limbaje ale convingerii morale, prelind valoroase simboluri ale trezității. Irecit demonstrează că eroii civilizației și culturii sunt exponenții planului vizionar proiectat în creșterea durabilă. Și cind spunem durabil ne gândim la perfecțiune, ci la autenticitate, la evitarea conformismului facil, a apelor linsite ale tramsurilor. George Călinescu apunea: „sint făcări adevărate care fac unora și fum și dau emolul unui fenomen natural, dar există și făcări mai curate, ca acelea produse pe scând și panglică de hirtie roșie mișcate de un ventilator”. În continuare, criticul afirmă: „Eu unul prefer pe scriitorul patriot, înflăcărat de construcția socialistă, chiar făcând unele greșeli (amendabile în traiectoria operei lui) impecabilului plâier”.

Generația Labiu a pătruns în literatură cu zestrea unei energii lirice și cu sentimentul inaugurării unei noi viziuni poetice. Pentru Nichita Stănescu, Grigore Hagiu, Ion Gheorghe, Adrian Păunescu, Ioan Alexandru poezia angajată, militantă este expresia unei rezistențe ardente. Eliberați de orice și orice sensibilitate, scriitorul stănescian cucerește prin lăsațitate adresări directe: „Târă stăru, țară lată, țară materie, țară idee / Noi sintem țara asomăverii tale / Noi sintem anul par incomparabilă și puscurile / Noi sintem adolescenții / Noi sintem genele aruncate

în jurul ochiului, cu privirea ațintită în viitor”. Aceeasi tensiune a comunicării morale, a gestului etic o întâlnim și în lirica lui Ion Gheorghe: „Vorbesi despre lucruri pe care le cunoșci, / sute de zile le port în inima cuvintelor / nu cred decit în ceea ce măcar o dată e plătit cu viață”. Entuziasmul se instituie ca energie lirică fundamentală, exprimind năzuirea umană, ca în aceste sugestive imagini ale lui Cezar Baltag: „Sudoarea de pe umeri / cind o atinge vântul / umprezindul și vîrsta cu amiezile de vară / tu și-ți continui calea neastorit în sensul / în care scrii roșii sute de fascinări”. Poetii de azi cîntă finta Patriei fără sentimentul epionismului artistic. Lirica actuală își află originalitatea într-un nou spațiu stilistico-tematic, ridicându-se la altitudinea vizionării. Tulburătoare este, în numeroase cazuri, sinceritatea vorbirii, dialogul viu, agilitate. Poemul „Manifest” al lui Nicolae Dragomir este un apel generos, mobilizator adresat oamenilor: „Frații mei, apropiați și îndepărtați mei / Frații / Vă atrag atenția, vă implor / Luați-vă viața în propria mîini / Construiți steaguri din lumina soarelui”. Pentru Nicolae Dan Frunțelă patria e locul firesc al sufletului, dovadă statorniciei noastre pe aceste meleaguri: „Și nu vedei că totul seamănă cu o casă / că totul are rîndul lui anume / între pereți de muni aparărd de iarbă / și poartă de ape să umblăm în lume”.

Prelund stafa „lupel cu inerta”, poezia noastră tinăru cultivă simbolul năzuinței, mesajul militant al dragotelii de țară, ea invocă istoria și eroismul prezentului în formule expresive originale, versurile tinerilor poeti demonstrează — prin forța de sugestie a metaforei — că patriotismul e una din dimensiunile perene ale spiritului uman și, implicit, o axiomă a creației lirice: „Cil vom lucra grădina istoriei pe lume și eumăna luminii cil o vom țina deoparte, vom căuta un cîntec aducător de faptă / și vom cînta pînă în / care ne dau un nume”, afirmă Paul Balahur într-unul din poemela sale. Poetii tineri de azi — asimilind lecția marilor clasici — caută să imorime lirismului „peștea sufletului românesc” sentimentul adînc al raportării la spațiul geografic și spiritual autohton.

Alexandru Horia

Continuare în pag. a 6-a

Promovarea lucidă a valorilor

Critica și istoria literară sint totdeauna contextualizate psio-socio-cultural. Este o stare de fapt care nu angajează numai stralul metodologic și cimpul valoric impus investigației, ci și supozitive implicite ale atitudinilor, ipotezele prereflexive ale receptării care structurează codurile de lectură și însăși expresiunea finală a judecătorilor de valoare. Acest argument năruie orice iluzie estetistă. Supunerea demersului critic la exigențele lumii opore să se facă într-o stare de înconștientă interpretativă și vid cultural, ci este exercițiul unui tip de angajare intelectuală care acționează predispozitiv și lini de sens trăite diuz cu rezonanță neabătute în orizontul ideologic al valorilor. În consecință, problema nu e de a anula, oculi sau ascunde asemenea determinante contextuale ci de a le mitui precăcut, lucid, anticipind efectele, astfel încit, din capul locului, să fie asumate în chiar continuaturile judecătorilor de valoare. Explicitează articulațiile de sens nu presupune în nici un fel neutralitatea afectivă, ci, dimpotrivă, operează decupaje din unghiul unui irăi cultural activ în și prin chiar încredințarea în adevărul conceptual și metodologic admise. Tocmai acest prealabil al sensibilității axiologice predispuie la valorizări discursive care, dincolo de ceea ce este efectiv spus, lasă o zonă de îndeterninare semantică cu reverberații greu de controlat în sfera ideologiei literare. Aici se află, cred, temele situații unor cărți foarte cheameli în aceeași familie spirituală, precum și cauzele nevidente — și, de obicei, neexplicate — ale disputerilor lipsite de soluții.

Praxisul critic afirmat în noul ciclu al culturii române contemporane aspiră la un spor de luciditate, fiind, de aceea, în egală măsură preocupat de performanță în interpretarea valorilor, estetice, dar și de clarificarea propriului său statut. O întreprind bibliotecile — cu tradiții ceri esuri, diferențe tematice, discieri metateoretice — este menită să problematizeze premisele, tipurile de discurs și finalitățile feluritelor strategii — moderne sau de ultimă oră. Sinteze de tipul celor dedicate criticii sociologice (Traian Hirseni, Vasile Macovicu, Ionuța s.a.), semioticii și structuralismului (Marin Min-

cu, Cezar Radu, Maria Carpop s.a.) aduc o rigoare care incepe să-și dovedească eficiența. Dacă înlăuri aerul de preîlzitate și crispate de științific și antropologic, discierile operează cu instrumentar modern în universul semnificațiilor operei lui Ion Barbu, Argeșci, Nichita Stănescu sint instructive. Dincolo de tonul unor inițieri de această factură se află cistiguri interpretative incontestabile. Dincolo de exclusivismele aparente — profesate arareori și scrierile în prelungirea stării de nevroză metodologică a contemporaneității de ziare — se află gesturile căutării care pregătesc nu toleranța reflexă, ci complementaritatea perspectivelor. Pe un asemenea sal ar putea prinde rădăcini promițătoare proiectul de hermeneutică integratoare, aplicată ideilor literare, preconizat de Adrian Marino.

Varietatea opiniilor privitoare la statutul și resturile criticii și istoriei literare se integrează în tradiția ideologic-ideologică a unei culturi critice. Interese de autoreglare controlată — nu doar spontană — a cimpului axiologic prin care capătă consistență creatoare și identitate configurația psio-etno-spirituală. Este un reflex al încredințării culturale și defineste replicile noastre istorice în condițiile în care ireductibilitățile existențiale și atitudinal-valorice este pusă la încercare. De aceea, dincolo de fondul metodologic și expresiv — fie el și polemic — se află un fond problematic. Așa se explică, probabil, nevoia creatorilor înșiși de a se lămuri prin țeseri publicistice (Ion Lăncrăjan s.a.) sau cu inițiative specializate (Eugen Barbu, Paul Anghel, Marin Sorescu). Din aceleași motive, critica psihanalitică, de pildă, nu are amploare, nici ca interes teoretic, dar nici ca praxis; acolo unde și cită este, ocupă spații fragmentare și subordonate, fiind vorba mult de aplicatii viziare, intuitive, contemplative de în Eliza Young sau Freud neînțeleși pînă la capăt. Și această din cauza că optica respectivă nu rezistă la concurența cimpurilor austere. Modernizarea metodologică vine doar dinpre raționalismele actuale (semiotice, structuraliste, textualiste) mai apte la demonstrații înfăntute strins, pînă la agresivitate.

Dacă pînă nu demult părea iminent riscul de

Vocația ideilor innoitoare

Înflorirea culturii, a teatrului românesc de după Congresul al IX-lea al P.C.R., eveniment despre care tovarășul Nicolae Ceaușescu declara atunci că „va rămîne înscris cu litere de aur în istoria României”, înăsește expresiv în constituirea cadrului favorabil maximei împliniri a creației. Ea se explică în primul rînd prin dezvoltarea generală a patriei — economică, social-politică, materială, științifică și culturală. În toată perioada care a urmat — 24 de ani pe care istoria contemporană li-a fixat în memorie sa drept Epoca Ceaușescu — au fost create opere literare și artistice care surprind cu măiestrie și uragiste chipul nou al constructorilor României socialiste.

În acest context, dramaturgia noastră a cunoscut, alături de celelalte domenii ale literaturii, o dezvoltare fără precedent. Ea și-a reafirmat în primul rînd, vocația revoluționară, dovedită încă din primii ani ai existenței sale. Căci însăși generația care a înalțat teatrul cult în limba română nu era una veche, care să fi deschis ochii „într-un leagăn moale de ocheluri orientale”, ci una care „răsărise în larma ideilor noi”, o generație ai cărei exponenți deveniseră (uneori fără să bănuiască) „purători de pulbere revoluționară”.

Dramaturgia noastră a beneficiat de la bun început de istoricele hotărâri ale Congresului al IX-lea — și anume: de modernizarea spectacolului filosofic românesc asigurată de fenomenelor istoriei sociale, de îndeternirea realismului socialist ca tip al și privire la tipic în artă — expresie a mediei statistice, a neînțelegerii față de diversitatea de stiluri și a obsesiei identității de manieră a „volării de dezvoltarea culturii universale (autarbia spirituală) etc. Aceste teze aveau un puternic caracter inhibitoriu care ignorau profund particularitățile dramaturgiei, însăși artei. Odată înlăturate, dramaturgiile noastre i s-au deschis larg căile spre realizări de valoare ce au relevat ideii și aspirații noi, revoluționare, în oglindă biletăză finta umană, ordinind dialectic, în operele care au apărut, de pe pozițiile materialismului științific, viața socială „cu luminile și umbrele vieții colectivității” cum spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, precum și calitățile și defectele indivizilor.

Așezată deliberat pe pozițiile noului, dramaturgia a abolit imaginea tranșantă, izvoită dintr-o concepție facilă asupra vieții, angajându-se ferm în lupta cu tot ceea ce dăuna socialismului, atât pe planul vieții materiale, cit și al ideologiei, al spiritului, cu tot ceea ce era ostil socialismului, de pe pozițiile unei ferme aserții.

Așel, începînd cu 1965 și pînă astăzi, au apărut, mai întii în planul dramei istorice, se pare prima care s-a reinnoit, — opere de referință. Amintim, privind „din avion” peisajul divers al dramaturgiei, „Petru Rareș” de Horia Lovinescu, „Opinia publică” de Aurel Baranga, „Un fluture pe lampă” de Paul Everac apoi „Camera de alături” și „Cittorul de contor”. Nu sint Tumul Eiffel” și „Interviu” de Ecaterina Oproiu, „Iertarea” și „Chitima” de Ion Băescu, piesele lui Teodor Mazilu între care „Acești nebuni făturnici”, „Tandră și abjecție” și „Molărie și divnesco”, „Capul de Mihnea” Gheorghiu, „Io, Mircea Voievod” de Dan Tărbilă, „Săptămîna patimilor”, „Regele desului” și „Viteazul” de Paul Anghel, piesele lui P.R. Iacoban, Romulus Guga, Th. Mănescu (ciclu „Politica”), Tudor Popescu, etc.

Dramaturgia dădea, după anul Congresului al IX-lea, un sever examen în primul rînd în ceea ce privește realizarea eroului socialist, nedesăvîrșibil, caracterizat prin cultul forței de a lupta cu defectele umane, de a le depăși, bazîndu-se pe exigență hărăzătoare, pe militanșimul revoluționar caracteristic generației actuale, simțindu-se nu o ființă singuratică, ci parte organică, solidară și responsabilă a umanității socialiste. Și ce a fost fertil în acele căutări ale noului a devenit azi moștenire.

Dramaturgia noastră a devenit astfel fecundă, originală, îndrăzneță, cu o profundă aderență la public, atingînd azi culmi pe care și le dorea demult. Și, cum spunea un critic, ea a devenit foarte ambițioasă în exercitarea misiunii sale de martor. Accesul la depozitul de teme oferit de evenimentele deceniului anterior devenea pentru autorii dramatici o veritabilă școală a actorului.

Și dacă arta tranșede în filosofie, cum credea venerabilul profesor al lui Marx, atunci această tranședere are, drept punct, teatrul.

Mircea Filip

Cel mai frumos poem

Nicidîr n-a fost o toamnă mai bogată. Trăim evenimente mari din plin. Ni-i stema țării mult mai înstelată și orizontul vieții mai senin.

Nu mai privim în zare viitorul. E între noi, aici, strălucitor. Partidu-l tărește cu poporul spre marea fericire-a tuturor.

Întreaga țară azi e înflorită, lar visul ni-e așa cum l-am visat. Unirea ni-este-n cuget mai unită. De cînd e-n frunte cel mai brav bărbat.

Cu el urcăm noi trepte luminoase. Că din popor ni-i Faurul suprem. Gîndirea lui — ni-i bucurie-n case, Epoca sa — cel mai frumos poem.

Constantin Atomie

Colorile patriei

Colorile patriei ard în boabe de griu și soarele imbracă-n galben zarea. Prin colbul de aer cleargă copilul și lanul de griu le-amină inserarea.

Cine n-a văzut scînteind roua pe griu, Cine n-a mîngiat piștele sub lună, Cine n-a văzut asfințitul aurii în lan Nu va înțelege deplin Istoria izvorînd din țărînul român!

Țara Românească

Glasul patriei — izvor de gînd muncitoresc din inimi se revarsă la Marea Sărbătoare miile noastre ce pe unele înfruntă înalță azi, cunună muncii creatoare.

Glasul patriei — rodire-n nor și-n biruință altele drumuri fărîm, nemuritoare, purtînd din tot-a-n țară, Partidului credință, oșta de frunte-al clasei muncitoare!

Glasul patriei — izvor de gînd muncitoresc din inimi se înalță cit Țara Românească de-aci, din vatra milenară unde creșt stejari și falnici fii — destinul nostru să-mplinească.

David Portase

Sub flamuri comuniste

Sintem și-am fest aici de la-nceput de vreme, De munți ne-am sprijinit flinț și mîndria. Na cu dat țării stînci să risipim furtuna, Cu palmele-omîndouă ne-am legănat cîmpia.

Și am urcat în veac pe trepte de istorii Stropînd și piinea-n lan cu maci de rouă, Am semănat auzul pe ceru-nalt din inimi, Am ancorat destinul în zori de eră nouă.

Și crezul tînor lapit e-ntr-unul singur Și ard-e-n gînd la secretarul general E gîndul ce deschide porți albe de lumină, Înălță viitorul în imnul triumfal.

În glasul lui răsună ecou de biruințe. Ca o legendă vie a clipei ce-a trăim. Îi hec cu cripi mîna prin verbu-năcșii milenii. Suind în timp pe piscuri de românească sublim.

Prezentul și trecutul din brazele de istorii Se-adună cu un flux din românească zarea. Sub flamuri comuniste poporul și spuna vremea. De-a-l realce-n frunte la FORUMUL CEL MARE.

Elis Răpeanu

Marele forum

Țară cuget, țară de dor, Muguri de veac viitor, Toamna-și adună recolta-n hambare, Giie de inimă mare.

Astăzi, partidul, mai mult ca oricînd, Fîcîră vie prin vreme urcînd, Crește pe stemă muguri de floare, Țara rotundă e-n sărbătoare.

Marele forum vine să-i lie Țării îndemn, țării salie, Treaptă pe marele drum tricolor, Poartă deschisă spre viitor.

Și-am construit unie zine; Cetați, hidrocentrale, Din inima fierbinte A înfrumusețat țole.

Te-am apărut cu Mircea, Cu Ștefan și Mihai, Cîntîndu-ți Mirioia. Pe un picior de piaci!

În luptă pentru pace, În luptă pentru zbor, Mă luptez cu tine, Pămîntul meu de dor!

Te-am apărut cu Mircea, Cu Ștefan și Mihai, Cîntîndu-ți Mirioia. Pe un picior de piaci!

În luptă pentru pace, În luptă pentru zbor, Mă luptez cu tine, Pămîntul meu de dor!

Te-am apărut cu Mircea, Cu Ștefan și Mihai, Cîntîndu-ți Mirioia. Pe un picior de piaci!

În luptă pentru pace, În luptă pentru zbor, Mă luptez cu tine, Pămîntul meu de dor!

Vasile Macovicu

Continuare în pag. a 6-a

Viorel Martin

Poeme de gheorghe pituț

În continuare

Abia de o clipă mi s-a revelat faptul că lucrez dintotdeauna ca și cum aș fi deasupra condiției mele, nu știu dacă astfel voi afla adevărul, dar aspir să fiu primul care să contribuie la eliberarea lui; ieri nu am avut prieteni, azi mi-am trezit străin de mine și totuși nu mi s-a părut că-ur aveam acestea însemnătate; lucrez în continuare ca și cum aș fi deasupra condiției mele.

Pietă

Nu-mi amintesc acum exact cât timp a trăit printre noi; o vedeam zilnic, aveam un fel de a fi de statuie, deși nu era, mai curând

miron țic

Cit privirea...

Despre tine, patrie, Scriu și mă bucur că pot fi Căldura cărților tale Din zi și din noapte, De tine, patrie, Nu mă pot despărți, Clipă de clipă, Îți vad ramurile rotunde și coapte, De tine, patrie, Privirile mele nu obosesc, Intotdeauna de roua ta, mustesc, De tine, patrie, Mă leagă atâtea amintiri, Tinere dimineți mă ning, Calde amiezii mă ating, De tine, patrie, Inima mea e plină, Visul e ca un izvor, Lumină vie-n tricolor, Despre tine, patrie, Am scris și voi scrie, Cit privirea te străbate, Și lubrea mea te ține.

Cuvintele noastre

Cuvintele noastre - doina ce respiră Pe acest pământ dinspre care venim,

era vie, pentru că vibra, ne atrăgea pe toți, trăiam sub vederea ei, au venit foarte mulți să o vadă, aproape toți cei cu defecte din naștere, mai ales cei ce înțelegeau rău întocmirile, mediul, legile, veneau să se vindece și se vindecau, puțin mai rămăseseră de vindecat, și exact în momentul când se făceau pregătiri fără precedent prin care s-or fi anunțat pierderea urii și suferințele generale, tristele studiouri posturi de radio anunțară că, pentru o lungă perioadă de timp, s-a pierdut Frumusețea.

Așteptare

Aștept de-atâtea vreme să se întâmple lucrarea care brusca ne-ar scoate pe toți din umbra nopții; de la căderea stelei, privirea mi s-a dilatat până la destrămarea, iar astăzi printre altele întâmplări trăiesc numai c-o amintire - c-am așteptat o viață-ntr-oare.

Cauzele

Cauzele pot merge și ele o vreme ca ascendenții din lui în toată, din toată în moș și strămoș și tot așa mai departe, dar nu înfinii, căci deodată începe lărgimea, libertatea de cauză, începe viața generală din punctul cel fiz și mai greu decât universul din punctul unde începe capătul tuturor lucrurilor.

Și dacă e năstins cîntecul de liră, E semn că țîm să visăm, să iubim.

Cuvintele noastre sînt eripi gata să zboare, Sînt ca livezile cu mere coapte, Tinere dimineți ale secerii răsare, Rîuri purtătoare de șoapte.

Cuvintele noastre sînt ca o floare Ce-nflăcăte-n fereastra deschisă, Poemul din darul inimii răsare, E floarea timpului mereu aprinsă.

Inima mea

Silviei

Inima mea, De timp traversată, Inima mea, De dar încercată, Inima mea, Vis visat La ceas de vreme, Neuitat. Inima mea, Cuynt scrie Pe cărțile peste Care o nins. Inima mea, Niciind n-o rămas Fără iubire, fără glas. Inima mea Simte clipa ce vine, Vers pentru tine.

Poetul limbii române

Gura lui, grai de poame, Floare albstră, semn în vreme, „Mai am un singur dar” După ani și ani, vers nemuritor.

Lucașor pemit din zările pure, Pe unde-i cerul rînit de pădure, Floare de lei, floare cu care scriu, Poemul limbii române, poemul cel viu.

Flori de mină

Urmare din pag. 1

multiplu laureat în cadrul Festivalului Național „Cîntarea României” a interpretat suitele din Tîra Motilor și de pe Valea Muresului, cîntecul aplaudat îndelung de către public. Am remarcat faptul că în taratul Minel Deva cîntă și alți doi membri ai familiei Coches. E vorba de Emil, fratele, și de Adrian, fiul. Tot în cadrul acestui tarat de prestigiu menționăm pe frații Petre și Aurică Radulescu, interpretorii la acordeon și saxofon, pe Vasile Boncut (saxofon), Vinel Lucaci (taragot) și Stefan Chinez (acordeon).

Voci deosebite de promițătoare, de plăcute publicului abia leșit din tainele pămîntului au avut solistele Rodica Trif și Florica Adam, amîndouă muncitoare la Uzina de preparare a minel Deva.

Omenie în cadrul acestui înalt spectacol la buza minel mi s-a părut formația de dansuri

populare (instructor Petrică Lazăr). Formația a executat o serie de dansuri foarte frumoase din Tîra Motilor precum și dansul fetelor „Cristalina” din zona curburii Carpaților. Dintre membrii acestei formații care au evoluat impecabil, cu dăruire, reținem pe: Gabriela Pavel, Mișca Radu, Cecilia Gros, Mariana Rus, Mariana Iancu, Liliana Amadil, Elena Neagu, Sorin Zagone, Nicolae Ancău, Cristin Crecan, Remus Murariu și Lucian Faur.

Indiscutabil, preocuparea noului conducerii a Minel Deva, director ing. Stanca Ioan, a Comitetului de partid, secretar Lucian Moga, și a Comitetului sîndicatural, prezidinte Ilie Toma, a dat primele roade, întărind convingerea reporterului că acolo unde există spîrîra, inițiativa și dăruire pentru artă, florile de mină ale talentului pot înflori nestingherite, pot înflori și străluci cu adevărat deasupra pămîntului, aducîndu-le lor eternă din bogățiile nestemate ale acinului...

Mihai Manolescu și în interpretarea unuia din cei mai buni actori români: Ilie Gheorghe. La Sibiu, tînră regizoare Cristina Iovită face o cîntare satirică unui text de Tudor Popescu, reușind să schițeze un contur caricatural în jocul lui Constantin Chiriac. O echipă ploieșteană (din care s-au văzut parca ceva mai bine Liana Dan Riza, Eugenia Laza, Raluca Zamfirescu, Camelia Maxim și Carmen Clorici) Victor Ioan Frunză realizează „Penșuna doamnei Olimpia” de I.D. Serban într-o versiune aștigătoare prin mijloace convenționale dar îngrijit ansamblate.

Oiga Bucătaru (Gulești), Tatiana Constantin (I.A.T.C.), Mihai Gîngușescu (Tg. Mureș), Marițana Negru (Brăila), Constantin Cotimanis (Sf. Gheorghe), Cătălina Murguea (Bacău), sînt tot altele elemente de relief ale acestei gale brăilene de certă anvergură națională. Gazdele - reprezentate în concurs de o comedie de statură potrivită, cu cleve accentu melo-dramatică - „Si bunica dansează rock” de Ion Manoliu, pusă în scenă pentru un public înalt de Mihai Lunguș - s-au dovedit încă o dată admirabile. Trebuie spus că Teatrul Dramatic „Maria Filotti” - pe lângă faptul că este o bijuterie arhitecturală recent reconstituită, are acum toate datele unei acțiuni valorice autentice - un corp actoricesc talentat, regizori validi, o conducere experimentată. Unul din rezultatele organizării acestei gale trebuie să fie implantarea unui ferment creativ, stimulator de foarte generoasă deschidere artistică.

Radu Anton Roman

Tabloul de Romeo Cosmovic

Doamna de-acasă

NEVOIA DE REPORTAJ

Știam că reportajul e „genul” zilei, știam că substanța, structura lui, se potrivește cel mai firesc ritmurilor actualității, știam că între pagina scrisă și viața trăită se face o sumedenia de fire, se întrepătrund, la adică se pot amesteca într-o paradoxală osmoză viață-literatură, vreau să spun că și eu credeam în reportaj ca gen de sine stătător capabil de nuanțări atât de necesare. Dar, în această toamnă cu bogăția cuvenită de culori și de mireme, întoarsă din mare casa părintească, spre locul copilăriei, spre locul cărții cu simplitate și generozitate de Editura Sport-Turism, el bine trebuie să mărturisească, am fost de-a dreptul uimită într-un chip frumos, de felul în care literatura pornită din viață și poezia rămasă ca o manșetă modestă a realității, un comentariu pur și simplu, poate fi acceptată, așteptată, simțită și comentată. Nimic nu-mi mai încurajator pentru un autor ca impactul pozitiv cu cititorii. (Imi amintesc întrebările sfredeltoare, deloc circumstanțiale puse de Alexandru Utiul, președintele profesor în orașul Beclan-pe-Someș: „Și chiar crezi în acest gen? Chiar crezi în reportaj? Și-o să mai scrieți?”) Căci mie în (tutul) atît de drag al Bistriței-Năsăudului chiar asta mi s-a întâmplat. Așa cum mi s-au întâmplat toate umirile copilăriei, toate revelațiile adolescenței precum scria într-o poezie marele poet al locului, Gheorghe Coșbuc: „Duce pe palmă-i un cub de galbene ouă de mierlă / Parcă pămîntul întreg și lumea cu toate-ale lumii / Strînse le tine-ntr-un pumn”.

În locul bucuriilor și umirilor copilăriei, în locul revelațiilor sfioasei adolescențe am înțeles de astă dată, m-am reîntîlnit mai bine și cu locurile și oamenii despre care am scris, m-am înțeles cu imaginea celor dragi și apropiați sufletului meu despre această carte intitulată Există un lîmpede loc.

Știam că există nevoia de reportaj, știam că el este un gen cerut și citit chiar de cititori pentru care poezia și „incitarea”, elitorii care ajung rar în fața stămîni de literatură sau a unei reviste literare. Era deci o întîlnire deosebită. Dar confruntarea cu pulsul realității (vorba unui poet pe care l-am prețuit cu toată și care atît de tulburător vorbea despre Spiritul înșelat de real) creează o emoție anume și o îngîndurare anume, o năvală a amintirilor, o extrapolare a gîndului către viitor.

ORA DE SĂRBĂTOARE

La ceasul cel mai frumos al toamnei cînd peșajul Bistriței-Năsăudului e tot emoție lină, simfonie patetică de culorare și mirososă, a trepidății și ritm frenetic al muncii, aspirației și conștientizării, asumare deplină a unui sens, la ceasul cel deplin adică, cel armonios și cel tulburător în ultimă instanță, la ora unui octombrie al deplinătății și frumuseții adînci, de întoarcere spre puterea rosturilor, spre marile întrebări ale minții omeniei, am avut înțeles să-mi văd (tutul) natal înconjurînd ca o horă înemă, de sărbătoare și respect, vizita secretarului general și Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și a tovarășei Elena Ceaușescu în municipiul Bistrița, în oraș și unități economice ale Județului Bistrița-Năsăud. Ora de sărbătoare cea deplină. Amîndu-Cu armonia culorilor, cu deplinătatea asumării. De acolo, din inima orașului, o inimă atît de fierbîntă, o inimă adevărată a patriei române, întreaga suflare a țării se simțea conectată la cuvintele secretarului general, la deplinătatea momentului trăit cu intensitate maximă. Deaurul dimpreștur, ogonele și turmele, fabricurile și uzinele, școlile și santerele de construcții, drumurile și podurile, grădinițele, carierele de piatră, hambarele și silozurile, ba chiar văzduhul, pădurile dăldora de jivine și de culorile frunzelor în bilnda cădere, totul însemna viață, viață, viață, trăire și statornicie, încredere, entuziasm pur, entuziasm adevărat. Real. De substanță.

CULOAREA ROADELOR

Tinutul străvechi al Bistriței-Năsăudului era deci cuprins de frenetica bucurie a sărbătorii. Peisajele transilvane prînse de-o emoție blîndă, cu dealuri molcoase și pomuri, cu presimțirea duloasă a cîmpiei și autoritatea demnă a munților, totul îi transfera o siguranță anume, așa ca întîlnirea cu dimineața cînd linia orizontului te ținează ca o fișă de încredere. Toamna coboară din Tîbles, Ciurmani și Birgău din Muntii Rodnei și dincoace Pasul Rotunda, toamna impletosa cu blîndă răcoare pe Someș, pe Iliș, pe Zăgza și Săliuța, pe Cormălia și Ilișua, pe Bistrița și pe Anieșul Mic, toamna-si scutura nucii în livada de la Anieș și în numărul orologiosă kilograme de sfeclă la hectar în Sîntereș, Galații Bistriței, Sîlvișu de Cîmpie ori Manor.

Roadă, roadă, roadă. Rulînd pe serpentinele spectaculoase dintre Teaca și Herina, spre drumul Lechinilor ori al Dumitrei, printre mainele colorate cu felurile feluri de verde, de la cel crud, al grîului de toamnă abia rădăcit, la cel pal al mîrteții, la aurul grămezilor vesele de cucuruzi întîrînd în silozuri cu grabă, la maro-nul sigur al arăturilor proaspete, la verdele moștelor de varză ori la cel al pășunilor stropite cu turme, toate culorile însemnau toamnă, școl și sentiment deplin, de liniste și siguranță. Sentimentul toamnei de-acasă cînd gospodarii culege rodul muncii sale și se chivernisește și se grăbește să-l aducă în proverbiale hambare. Pe dealurile molcoase care cuprind ca-ntr-un cășu municipiul Bistrița se strîngeau merele și lăzile pline mă trimiteau cu gîndul spre copilărie. Dar și spre țările, căci bistrîtenii erau renumiți în medievallitate pentru regulul lor cu poame lar în vremea lui Petru Rareș trimiteau domnitorului și boierilor moldavi cîrse și prune uscate, un fel de simbol spre a stimula legătura comercială. Poame și struguri, cucuruz și sfeclă de zahăr, piramide ochioase de mere, inonane și pameene aurii și un fel de laudă continuă a legumelor ducîndu-se cu

cleopatra lorințiu

gîndul la versurile poetilor noștri îndrăgostiți de mere. O incantare de mireme și senzitiv. Un sentiment de siguranță. De bine. De al tău. De acasă.

...SĂ NI SE VESNICEASCĂ NEAMUL!

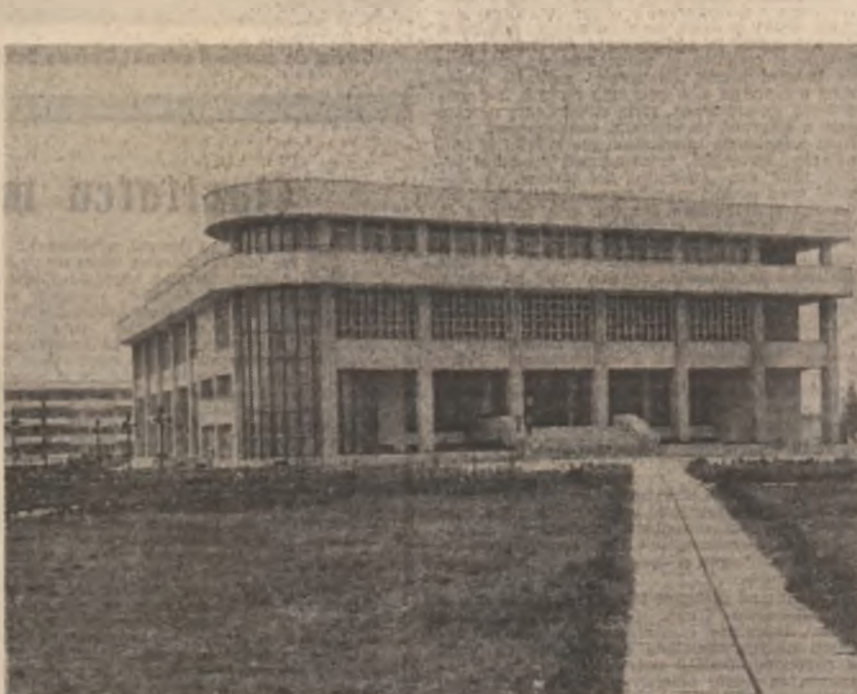
Cînd acel impresionant profesor de limba română, pe numele său Sever Ursă, a început să vorbească în fața unei săli pline cu școlari foarte atenți, într-o dimineață noroasă ambră-sind a ploaie și tarbă udă, cu toată hotărîrea mea inițială de-a nu ceda în fața tentației oricărui sentimentalism, am stors totuși o lacrimă. O lacrimă vizibilă și din ultimul rînd al sălii. Și cum să nu te tulburi oare cînd ești tu ai tăi, cînd profesorul îți amintea ce-a spus badea Doniză Ciocan, unul dintre preamurii țărani luminați ai acelor sate șosegese, fondator al muzeului sătesc, „sîntem mulți la cînd ca să ni se vesnicească neamul”, cînd îți arată străiele străbunilor tăi, și o spirală a luminii, de la onaitul dacic la lamoa de gaz, manuscrisele lui Brebeanu și bibelou pe care-l ținea pe masa lui de lucru, cafetiera și alți martori tăcuti ai miilor de noți de trudă și netîhnă, ori fluierale făcute din țevile pustilor, ori fotografiile din ținerete a lui Nicolae V. Iliesiu cu care tocmai am vorbit la

extraordinară, frumoasă și imperturbabilă, print-un fel anume al oamenilor locului de-a se purta, de-ași purta bănele și obiceiurile, de-a fi.

Și mi-am adus aminte, evident cu tulburare, cum chiar înainte ca această carte să prîndă chip, să intre în „focul” notărilor de redactor făcute cu altă priză profesională de scriitorul Valentin Borda, redactorul cărții, am reținut o anumită observație făcută cu tact și înțelepciune, care avea să-mi lumineze un drum, o perspectivă de alcătuire. Dar reprezentați și un mod de a vedea lumina. Lucrurile, de a înțelege complexa lor structură interioră, interdependența lor cauzală. Observația era făcută de tovarășul Nicolae Buguș, prim-secretarul Comitetului Județean P.C.R. Bistrița-Năsăud care-mi vorbea cu înțelepciune despre felul în care ar trebui văzută legătura dintre istorie și actualitate, felul în care trebuie prezentată matricea care a putut genera profesional de scriitor asemenea oameni, un fel de a trăi, un fel de asumare a faptelor, o conștientă împregnată de patriotism. Dînsul imi vorbea atunci cînd cartea mea era încă un maldăr de clome, despre istoria învățămîntului românesc năsăudean despre preanandă de la Năsăud, despre Vasile Născu și George Coșbuc, despre Releanu și Andrei Mureșanu, despre Maieru și Morner cu acea deplinătate a cunosterii care asigură justetea perspectivei culturale și istorice, înțelepciunea care vine din documentare, dintr-un sentiment fondat al înțelegerii superioare a lucrurilor.

DRAGA DE EA, TOAMNA DE-ACASĂ

Acum, cînd scriu aceste cuvinte cu gîndul la dealurile molcoase ale Bistriței-Năsăudului dragă de ea, toamna, aurește cu mania de culoare plaiul aceluși minunat. Vorbele și întrebările profesorului Utiului se asează în amintire, și cravata roșie cu tricolor a copiilor din Călan, amintirea pasului etnografice deosebite a profesorului Vinel Moldovan, adevărat istoric al vînturilor în zona în care a copilărit Ioan Căianu și pasuina medicală de cercetări și călătorii intr-ale științei medicale a doctorului Mircea Cocan, și pasuina pentru flori a Liviei Vălean, ori cea pentru textile netesute a Marianei Centea, pasuina pentru cîntec a Văloarei Petre, Predeșcu ori pentru dans a lui Domitrian Barbu, directorul Centrului de creație „Cîntarea României” din Bistrița. În general în amintire au rămas toți pasionații, toți cei luminați de încrederea deplină în ceea ce făc. În amintire a rămas și peșajul - o zi cu văzduh lîmpede, nepus de albastru, cu etoluri și

Centrul de creație și cultură „Cîntarea României” pentru Tineret din Craiova

București despre centenarul Veronicăi Micu, marea noastră silutor într-ale apiculturii, inventator al Apilariului care, de loc, tot din Maieru. Și cum să nu te bucuri cînd înțelegi astfel oameni dragi și vrednici, primarul comunei Rodna, Leontin Sohorca, ori tovarășul Birdea Ioan, directorul Complexului minier, ori profesorii Lăron Cărbuna și Mărioara, ori cu alții alți știuți și cunoscuți care-au pătruns prin reportajele mele (cari orice reporter chiar începe, ca mine, are un orgoliu, nu?) devenind într-un fel chiar personaje mele, cum imi place să spun, desigur, zîmbind: inginerul Igor Bădașcu, cel care-a condus un mare bazin minier mai bine de douăzeci de ani, Teșan Fortini și Lucian Volcu, oameni dintr-o bucată într-un peisaj al muncii intens deplin, adevărate. Fără edulcorări. Dar cu sentimente profunde. Cînd profesorul Sever Ursă vorbea la Maieru simțeam acolo, în inima, întreaga, adevărată, intensă, întreaga putere a apartenenței la acel lîmpede loc. Fiindcă Maieru este o expresie a atului românesc, o chintesență un mit, un simbol. Maieru este un lîmpede loc știut de toată țara prin tradiția lui țărănească,

pete auril, rugăni, roșetice, o zi cu ploaie începătoare de toamnă, cînd prin vata cenușie se presimte o undă de lumină. În amintire se adună chipuri și imagini felurite, întîmplări, amănunte, cuvinte și întonțiri. Totul în amintire. Și mai ales o întouchipare perseverentă a muncii, o stare de neliniste creatoare, fremătătoare. Ea cuprîndea totul, platformele industriale ale orașelor, minele și livezile, vilie, I.A.S-urile și C.A.P-urile, pădurile și serpiunarele șosele, atît de picturale în vremea ușuregii roadelor, tot acel avînt bine întemeiat, toată acea seriozitate a muncii și încrederea în rosturile interioare.

Roadele toamnei, cele de văzut și contemplat, la Bistrița-Năsăud, pe ogore sî-n depozite, în silozuri și proverbiale hambare, în niște sî-n cămăriele gospodărilor sînt în ultimă instanță și un simbol: al vredniciei, al aplorării românilor spre rosturile sale tradiționale și limpezii, ale acelei gospodării care-l arată în frumusețea și curățenia trăsăturilor ce (în de arhetipuri).

teatru

«Femeia-erou în dramaturgia contemporană»

● Inscrisă sub generoasa emblemă a Festivalului Național „Cîntarea României”, Gala Națională de Teatru de la Brăila, asezată sub genericul „Femeia - erou în dramaturgia contemporană”, a reunit în cea de-a doua sa ediție aproape douăzeci de spectacole extrase din peisajul teatral de azi. Frontispiciul atît de amplu poate cuprinde aproape întreaga noastră dramaturgie, intrucît sînt mult prea puține piesele care să nu aibă personaje feminine. Așa încît mi s-a părut că importanta gală e dimensională, deocădată, mai puțin de autorii și tematica spectacolelor prezentate și mai mult de unghiul de vedere al privitorului, fie el spectator, critic sau membru al juriului; o expunere în perspectiva eroinei de teatru.

Oricum și din orice orizont am examina-o, sărbătorea acestei decăde teatrale a fost recitalul „Arta Iubirii”, o uluitoare, fascinantă performanță artistică a Valeriei Seclu. Deopotrivă cult și popular, acest regal de poezie regizat de Cătălina Burzianu pe scena Teatrului Mic este un desăvîșit spectacol intelectual, de înalt rafinament artistic; cucurior, în același timp, plină la extaz și unic deocădată în istoria artei scenice românești. Vom reveni.

Tabloul de Romeo Cosmovic

film

SCRITORII ȘI FILMUL Creangă (I)

● Centenarul CREANGĂ impune firește o rememorare a sugestiilor operelor marelui scriitor humuleștean adredate cîntătorilor. Intemeietor de egos și sensibilitate românească, Ion Creangă oferă prin ansamblul operelor sale expresia intuitivă a conștiinței unui popor, adevăr ce l-a adus nu numai o recunoaștere mereu vie în timp, ci și o perenitate estetică mereu în acord cu sensibilitatea contemporană, generatoare de înțelegere interpretărilor, de sugestii inovatoare, cit mai denarite de schemele faide ale convenționalismului, subordonat folclorului.

Opera acestuia autentic „Homer al neamului românesc” nu putea fi ocultată tocmai de arta ce s-a ales poeziei deosebit de principal argument și teren al unor permanent înnoiri.

Animații românești îi revine onorarea de a deschide filmografia Creangă. În 1962, cu Punguța cu doi bani, film de păpuși, conceput într-un registru plastic ușor caricatural, ce sublinia substratul etic al poveștii încomului de mere, înalane și pameene aurii și un fel de laudă continuă a legumelor ducîndu-se cu

tele personajelor urmărite sau narativului propus doar pe itinerarii parafrazate după scenariul imaginat de scriitor. Cîntarea unei familii ilustrate a fantastului cinematografic, original prin viziunea artistică în care a fost tratat (Vrăjitorul din Oz, Bufonul regelui, Frumosele nopți, Fantome de vizare) filmul lui Goppa marcează față de opera inspiratoare a cel „efect de distanțare” (de factură brechtiană) analizat de regretatul exeget Eugen Schlierer, efect pe care, de altfel, însuși Creangă îl practica în fața sursele din care s-au iscat esențele basmului sau față de scarta proclurului erou. În Harag Alb există o memorabilă, antologică reflecție ce sintetizează într-o maximă concentrare, nu fără o undă de „umor negru”, destiniul: „Zică cine-a zice și cum a vre a zice, dar cînd este să dai peste păcat, dacă-l înaintea, te silești să-l ajungi, iar dacă-l în urmă, să-l aștepti”.

Ceea ce în opera lui Creangă va marca însă cunoașterea profundă a vieții, poezia ei, înțelepciunea umorului, autoironia, toate aceste elemente conținute densitate filosofică a dramului între fatalitatea răului și ideală căutare a binelui, în film rămîn atenuate, deviate, parafrazate. Aici, în filmul lui Goppo, performanțele expresive artistice revin prioritar plastice (decoruri, costume, raporturi spașionat-atmosferă), mai modeste rămînd virtutele epicii ornate cu un umor sec, lucid, realist, demitizat.

Călin Stănculescu

POSTA REACTIILOR

Pîn factagiu ni s-a adus din partea unui corespondent care semnează **Violenta Decesează un grup limitat** și s'arieră prin care, folosind un mențiu, ne așteptăm să-l ștergem din memoria de la post-rezistență deplasarea sa într-o jamboree mal acronimată de centrală sare a deveni și dinșul un veritabil lăcan precum subsemnatul.

I-am propus și, drept urmare, m-am ales cu un decedat de două pagini, încălți cu inițiale și adresă redactorului și al revistei.

I-am povestit lui Șănuș țărâșna și mi-a zis: „asa-ți trebuie că prea ai gură boasă! Pe mine m-ai făcut hot de lucruri care nu există! Ai norob că n-am bani să-mi plătesc un avocat pe măsură, dar e ultimul avertisment...”

Cel care s-a înțeles de ideea năstrucă de-a-lae în **Invățătură** despre formele fixe de poezie nu pot răsufla înră usurat. **Cănel Doru** din Cluj-Napoca, „Mircea Micu, dragii mei, ce ne trece peste fixa? Nu are multe idei / Și de are, toate... fixe!” Mulțumim...

Una din cele mai pretentioase modele de forme fixe este, fără îndoială, **pentameterul**. Cănel Doru este oarecum malaxat. Francezii îl califică în **pentameter** și **pentameter** și a fost inaugurat de **Victor Hugo**. L-au urmat: **Theophile Gautier, Charles Baudelaire, Leonide de Lisie**.

Cel mai „perfect” pentameter din poezia română l-a scris **Cincinat Pavelescu**. Are zece stife, de fapt, catrene cu rime încrucișate. Al doilea vers al catrenului devine obligatoriu primul vers al strofei următoare.

Al patrulea vers al fiecărui catren este în rima cu al treilea vers al strofei următoare. Curioasă și în „Cănel Doru” și în „Cănel Doru”, ideea catrenului. Primele două versuri, descriere de natură, următoarele două, o meditație. În cerceți și dumneaștră, dragi corespondenți, și vă promitem publicarea imediată în locul destinat **Periscopului**.

N-am înțeles prea bine ce facultate ai terminat, **stimate Anton Doru**, din București. Am încercat să dăm un sens inițialelor, dar degeaba. De fapt ce înseamnă: **T.C.M. (I.P.B.)?** Mă flatați continuând: „Ei bine! După ce am

citit „Vaiul care-a plins pe glezna te- din 24.06. '89 mi-am dat seama că înălțimea Roții a fost Poetul, că omul, de cînd a coborît din pom (dar a coborît de acolo) și pînă în ziua de azi a lăsat a visat, a fost, este și va rămîne om, numai învîltit în acel tînăc parțum al lui și pe care dumneaștră ai reușit să-l sintetizezi în 25 de gînduri, ce valorează etic o întreagă bibliotecă... Măi să fie! Păi, atunci, informându-vă că am mai scris încă vreo 250 de neșmenenă, gînduri, sint om cu „opera” terminată. Versurile trimise ne-au amuzat. În special cronica rimată intitulată „Amabilități”. Aveți umor...

Nici chiar așa, iubite **Nicolae Zărnescu**... Noi n-am oțelins o fiadă de „cadre”. Sînteti membru al cenacului „Balada” și ai cîștigat numeroase premii publicînd în multe reviste. Deci, sînteti mult prea bun pentru rubrica noastră care se ocupă de înecători și încercă să lanseze nume noi. Vă dorim noi izbînză literară.

De multă vreme n-am citit un manuscris de 300 de pagini (!) cu atîta plăcere, bucurie și umilire. Romanul dumneaștră, as putea zice chiar stimate colega **Ilean Silvan**, dintr-un rîșu de rîșoare, noale face față exigentelor oricărui editor. Nu vă laud fiindcă sînteti din Aradul Nou și că sînteti, cum gîrieti, „un simplu muncitor”. Nu! Dumneaștră sînteti, fără să vă dați seama, un scriitor înăc nedeputat.

Rog să țineți cont de observatiile și sugestile făcute în acest redactorial și în manuscrisul și să nu-l returnați de urgență. Sper să fiți una din surprizele tinerei generații de prozatori. Cu toate că, v-am confirmat mai demult acest lucru, sînteti... aproape la fel de bun.

Din **Timisoara**, **Robert Șerban**, de aproape 10 ani, ne trimite cîntec „Incercări” notee... În speranța că le vom citi. Le-am citit. Mai trimiteți să ne „lămurim” mai bine.

O scrisoare cu enunțuri inteligențe, cu umor și dușii de toamnă, ne trimite **crăioveanul Andrei Vladimirescu**. Am publicat-o în **Periscop**. Nu vă dați seama de spațiul necesar. Sînteti fotograf și dacă vă lăsați de o „clar” es și versurile însemnă că sînteti de două ori talentat. „Acesta nășari vor avea o acie aripi vor apune / țirzi în Tara Undeva / definitive și postume.” E doar o mostră. V-am nășat pentru un grupul care să vă reprezinte. Vă mulțumesc pentru plăcerea ne care mi-ati produs-o scriind cuvîntul „zărnăr” cu tref de „b”. Asta așa, ca să-mi reamintesc de surferii „le dacilor privati la un moment dat de acest Rîșid, ahi alt de dăratos de plăcut.

De ce nu trimiteți dumneaștră, **Marian Haiduc**, volumul la un concurs de debut și unei edituri? E amuzantă proba de „șăteri” contradictorii emise de același „noșter” cu privire la versurile ce le-ati trimis sub nume diferite. Într-o zi, cînd veți avea timp, căuta-

te-mă la **Uniunea Scriitorilor** în biroul de la parter. În caz că secretara nu vrea să vă primească, roștii următoarea parolă: „**TIMIRAS**”.

Dacă nici după roștie acestor măgoe cuvînt n-o veți convinge, hai să ne întîlnim în cartierul Militar unde domeniile ambli, dimineața, în fata magazinului de peste. Eu facusec deasupra.

I.C.T. — **Timisoara**: am primit „romburile”, desenele, versurile și alte opere destul de interesante. Vă sfătuim să bateți cu încredere la usa redacției revistei „Orizont” tunde sînteti. Într-un fel, amezăți și să înmînați poeziile, fără stîșii, poetului **Anghel Dumbrăveanu**. Eu și

PERISCOPE

larnă

În ampla cristalidă-n zăpezilor epușoase, înecă se-nchide codrul și-adăoame împăcat. Fioșii albi de furtă molece se leagă-n pe case și melancoliei cerbil migrează către sat.

De-o ard-n mine noaptea un singur ceas de somn. Din nou voi pune visul să trag-n ham în sănit. Să mai aduc în spațiu în care mă întorn. Tristețea ta, ajunsă balsam pe buza rînil...

Cu spiriduși săralnici, cu ludi și urșioare. Ce lasă nenorocul, norocul la ferestă.

Și-n halduele gîndul visările imi mină. Din basmele uitate fur ceș mai așoric cal. Și prin nășori celesce, înșirănată mină. Înnot cu line-n brate sare nășul sideral.

Toamnă

Rîșnă grea de aur și-aramă pe noțec. Acedu crunt de vînturi cu cete de balsuri. Pe cal diformi de ceată roșce vedeni reț. În autodate-uri gem țagii pe coclauri.

Și codrul din nahahol cheflin, eu suflet bun. Rămîne-un schimnic zîrobo, țîlțîn în parășie.

Azei se înșiră în zarzari, în surghin. Ademenind și visul rebel de nemurire...

Cu Esenin

Serghei Esenin, astăzi sînt țarșel beat și trist. Tubita înc-o dată m-o alungă severă și trist. Și din prieteni oare cîș stîu că mai există

și-mă la **Uniunea Scriitorilor** în biroul de la parter. În caz că secretara nu vrea să vă primească, roștii următoarea parolă: „**TIMIRAS**”.

Dacă nici după roștie acestor măgoe cuvînt n-o veți convinge, hai să ne întîlnim în cartierul Militar unde domeniile ambli, dimineața, în fata magazinului de peste. Eu facusec deasupra.

I.C.T. — **Timisoara**: am primit „romburile”, desenele, versurile și alte opere destul de interesante. Vă sfătuim să bateți cu încredere la usa redacției revistei „Orizont” tunde sînteti. Într-un fel, amezăți și să înmînați poeziile, fără stîșii, poetului **Anghel Dumbrăveanu**. Eu și

Competență și prestigiu

Urmare din pag. a 8-a

cel care ne puneau în valoare bogățiile, le înfășeau — **Enciclopedia** din 1939 relevă un mare adevăr.

Cîtă distanță de la realitate ilustrată de **Enciclopedia** de acum cinci decenți și pînă la realitatea României din anul 1989, ilustrată, printre altele, și de organizarea celei de-a XV-a ediții a **Tirgului Internațional București**!

O parte dintre cel care trăim acest eveniment, obișnuiți cu realizările de prestigiu obținute de țara noastră în ultimele decenii, s-ar putea să nu realizeze în 1989, cu această ocazie, valoarea intrinsecă a acestei modificări de poziție — unică în istoria omeniilor (la etape și condiții similare). Ne-am obișnuit, oaste, dintr-o țară modestă sau dintr-o rutină prea rețedă venită, să nu ne mai entuziasmăm la unele cifre care înclăd în ele întreaga legendă a devenirii noastre: în cel 45 de ani de actul istoric din August 1944, fondurile de producție sînt astăzi de 3.600 miliarde lei, față de numai 160 miliarde lei în 1945; cu această dată tehnica, industria românească produce astăzi, de 135 de ori mai mult decît în 1945, din care de 120 de ori după **Congresul al IX-lea** al partidului... **Miracol? Mister? Necredem. Cu buze, care elemente definițiilor au stat la baza formulărilor metemorfice? Iată răspunsul adevăratul răspuns, sintetizat în numai o frază, de chiar secretarul general al partidului și președintele Republicii, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, la Adunarea solemnă din Capitală care peșuțu celei de-a 45-a aniversări a revoluției de eliberare socială și națională, anticapitalistă și antimeritocratică din august 1944: „Putem să spunem în toată țara că numai și numai în condițiile socialismului au fost posibile marile realizări, că numai și numai socialismul a permis dezvoltarea economică și științifică a țării noastre, într-o perioadă scurtă. România le un înalt nivel de dezvoltare economică și științifică.”**

Acest nivel de dezvoltare este puternic ilustrat și prin **T.I.B. '89**: 40 de întreprinderi de comerț exterior vor expune produse realizate de circa 700 de întreprinderi, centrale industriale, fabrici de confecții pe o suprafață de peste 60.000 m². Cu expun. întreprinderile autohtone? Cele mai multe din exponatele românești sînt noutăți sau produse cu un înalt grad de modernizare: de la locomotive și autovehicule la calculatoare și roboți industriali, de la elicoptere și planoare la calculatoare microelectronice și medicamente, de la autoturisme și automobile programatoare la mobilități și îmbrăcăminte la portelan. Oglindă fidelă a stadiului de dezvoltare economică a țării noastre, **Tirgului Internațional București 1989**, constituie un mijloc ideal de dezvoltare a relațiilor economice și de cooperare de care România anulul 1989 le înțreține cu un număr de 149 de state ale lumii.

Ca o ilustrare a interesului major de care se bucură țara noastră în lumea contemporană, a dezvoltării multor state în domeniul relațiilor economice cu România, peste 600 de firme din 51 de state de pe toate continentele sînt prezente la **T.I.B. '89** cu o gamă largă de produse din sfera producției industriale și ingineriei tehnologice. Despre semnificația acestei participări trebuie să spunem că este o surpriză de dimensiuni a acestor țări este de circa 22.200 m.p. iar 32 dintre țările participante — printre care: Austria, Belgia, Cehoslovacia, Franța, R.F.G., Italia, Japonia, S.U.A., U.R.S.S. organizează pavilioane naționale. Participarea de cooperare, țările participante astăzi oferta României cu relațiilor economice și de cooperare de care România anulul 1989 le înțreține cu un număr de 149 de state ale lumii.

Politica economică a partidului și statului nostru se așese puternic reflectată în cea de-a 15-a ediție a **Tirgului Internațional București 1989**. Accentul pus de România de întemeierea și dezvoltarea relațiilor internaționale reiese puternic și din **Proiectul Programului-Direcțiv al Congresului al XIV-lea** al P.C.R., în care s'afirmă: „România va participa tot mai larg și cu eficiență sporită la diviziunea internațională a muncii, la cooperarea în producție, știință și tehnică cu statele membre ale C.A.E.R. și celelalte țări socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii, fără deosebire de orientare socială.”

„Comerț-Cooperare-Dezvoltare-Pace”, această este deviza sub care se desfășoară complexul program al **Tirgului Internațional București**, ediția 1989. În simbolul acestor patru cuvinte se cuprinde demersul actual al țării noastre, în care prestigiul României socialiste prefaurează continuarea zborului spre depășirea Eră Comunistă.

Politică economică a partidului și statului nostru se așese puternic reflectată în cea de-a 15-a ediție a **Tirgului Internațional București 1989**. Accentul pus de România de întemeierea și dezvoltarea relațiilor internaționale reiese puternic și din **Proiectul Programului-Direcțiv al Congresului al XIV-lea** al P.C.R., în care s'afirmă: „România va participa tot mai larg și cu eficiență sporită la diviziunea internațională a muncii, la cooperarea în producție, știință și tehnică cu statele membre ale C.A.E.R. și celelalte țări socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii, fără deosebire de orientare socială.”

„Comerț-Cooperare-Dezvoltare-Pace”, această este deviza sub care se desfășoară complexul program al **Tirgului Internațional București**, ediția 1989. În simbolul acestor patru cuvinte se cuprinde demersul actual al țării noastre, în care prestigiul României socialiste prefaurează continuarea zborului spre depășirea Eră Comunistă.

Politică economică a partidului și statului nostru se așese puternic reflectată în cea de-a 15-a ediție a **Tirgului Internațional București 1989**. Accentul pus de România de întemeierea și dezvoltarea relațiilor internaționale reiese puternic și din **Proiectul Programului-Direcțiv al Congresului al XIV-lea** al P.C.R., în care s'afirmă: „România va participa tot mai larg și cu eficiență sporită la diviziunea internațională a muncii, la cooperarea în producție, știință și tehnică cu statele membre ale C.A.E.R. și celelalte țări socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii, fără deosebire de orientare socială.”

„Comerț-Cooperare-Dezvoltare-Pace”, această este deviza sub care se desfășoară complexul program al **Tirgului Internațional București**, ediția 1989. În simbolul acestor patru cuvinte se cuprinde demersul actual al țării noastre, în care prestigiul României socialiste prefaurează continuarea zborului spre depășirea Eră Comunistă.

Politică economică a partidului și statului nostru se așese puternic reflectată în cea de-a 15-a ediție a **Tirgului Internațional București 1989**. Accentul pus de România de întemeierea și dezvoltarea relațiilor internaționale reiese puternic și din **Proiectul Programului-Direcțiv al Congresului al XIV-lea** al P.C.R., în care s'afirmă: „România va participa tot mai larg și cu eficiență sporită la diviziunea internațională a muncii, la cooperarea în producție, știință și tehnică cu statele membre ale C.A.E.R. și celelalte țări socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii, fără deosebire de orientare socială.”

„Comerț-Cooperare-Dezvoltare-Pace”, această este deviza sub care se desfășoară complexul program al **Tirgului Internațional București**, ediția 1989. În simbolul acestor patru cuvinte se cuprinde demersul actual al țării noastre, în care prestigiul României socialiste prefaurează continuarea zborului spre depășirea Eră Comunistă.

Politică economică a partidului și statului nostru se așese puternic reflectată în cea de-a 15-a ediție a **Tirgului Internațional București 1989**. Accentul pus de România de întemeierea și dezvoltarea relațiilor internaționale reiese puternic și din **Proiectul Programului-Direcțiv al Congresului al XIV-lea** al P.C.R., în care s'afirmă: „România va participa tot mai larg și cu eficiență sporită la diviziunea internațională a muncii, la cooperarea în producție, știință și tehnică cu statele membre ale C.A.E.R. și celelalte țări socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii, fără deosebire de orientare socială.”

„Comerț-Cooperare-Dezvoltare-Pace”, această este deviza sub care se desfășoară complexul program al **Tirgului Internațional București**, ediția 1989. În simbolul acestor patru cuvinte se cuprinde demersul actual al țării noastre, în care prestigiul României socialiste prefaurează continuarea zborului spre depășirea Eră Comunistă.

Politică economică a partidului și statului nostru se așese puternic reflectată în cea de-a 15-a ediție a **Tirgului Internațional București 1989**. Accentul pus de România de întemeierea și dezvoltarea relațiilor internaționale reiese puternic și din **Proiectul Programului-Direcțiv al Congresului al XIV-lea** al P.C.R., în care s'afirmă: „România va participa tot mai larg și cu eficiență sporită la diviziunea internațională a muncii, la cooperarea în producție, știință și tehnică cu statele membre ale C.A.E.R. și celelalte țări socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii, fără deosebire de orientare socială.”

„Comerț-Cooperare-Dezvoltare-Pace”, această este deviza sub care se desfășoară complexul program al **Tirgului Internațional București**, ediția 1989. În simbolul acestor patru cuvinte se cuprinde demersul actual al țării noastre, în care prestigiul României socialiste prefaurează continuarea zborului spre depășirea Eră Comunistă.

Politică economică a partidului și statului nostru se așese puternic reflectată în cea de-a 15-a ediție a **Tirgului Internațional București 1989**. Accentul pus de România de întemeierea și dezvoltarea relațiilor internaționale reiese puternic și din **Proiectul Programului-Direcțiv al Congresului al XIV-lea** al P.C.R., în care s'afirmă: „România va participa tot mai larg și cu eficiență sporită la diviziunea internațională a muncii, la cooperarea în producție, știință și tehnică cu statele membre ale C.A.E.R. și celelalte țări socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii, fără deosebire de orientare socială.”

„Comerț-Cooperare-Dezvoltare-Pace”, această este deviza sub care se desfășoară complexul program al **Tirgului Internațional București**, ediția 1989. În simbolul acestor patru cuvinte se cuprinde demersul actual al țării noastre, în care prestigiul României socialiste prefaurează continuarea zborului spre depășirea Eră Comunistă.

Politică economică a partidului și statului nostru se așese puternic reflectată în cea de-a 15-a ediție a **Tirgului Internațional București 1989**. Accentul pus de România de întemeierea și dezvoltarea relațiilor internaționale reiese puternic și din **Proiectul Programului-Direcțiv al Congresului al XIV-lea** al P.C.R., în care s'afirmă: „România va participa tot mai larg și cu eficiență sporită la diviziunea internațională a muncii, la cooperarea în producție, știință și tehnică cu statele membre ale C.A.E.R. și celelalte țări socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii, fără deosebire de orientare socială.”

„Comerț-Cooperare-Dezvoltare-Pace”, această este deviza sub care se desfășoară complexul program al **Tirgului Internațional București**, ediția 1989. În simbolul acestor patru cuvinte se cuprinde demersul actual al țării noastre, în care prestigiul României socialiste prefaurează continuarea zborului spre depășirea Eră Comunistă.

Politică economică a partidului și statului nostru se așese puternic reflectată în cea de-a 15-a ediție a **Tirgului Internațional București 1989**. Accentul pus de România de întemeierea și dezvoltarea relațiilor internaționale reiese puternic și din **Proiectul Programului-Direcțiv al Congresului al XIV-lea** al P.C.R., în care s'afirmă: „România va participa tot mai larg și cu eficiență sporită la diviziunea internațională a muncii, la cooperarea în producție, știință și tehnică cu statele membre ale C.A.E.R. și celelalte țări socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii, fără deosebire de orientare socială.”

„Comerț-Cooperare-Dezvoltare-Pace”, această este deviza sub care se desfășoară complexul program al **Tirgului Internațional București**, ediția 1989. În simbolul acestor patru cuvinte se cuprinde demersul actual al țării noastre, în care prestigiul României socialiste prefaurează continuarea zborului spre depășirea Eră Comunistă.

Politică economică a partidului și statului nostru se așese puternic reflectată în cea de-a 15-a ediție a **Tirgului Internațional București 1989**. Accentul pus de România de întemeierea și dezvoltarea relațiilor internaționale reiese puternic și din **Proiectul Programului-Direcțiv al Congresului al XIV-lea** al P.C.R., în care s'afirmă: „România va participa tot mai larg și cu eficiență sporită la diviziunea internațională a muncii, la cooperarea în producție, știință și tehnică cu statele membre ale C.A.E.R. și celelalte țări socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii, fără deosebire de orientare socială.”

„Comerț-Cooperare-Dezvoltare-Pace”, această este deviza sub care se desfășoară complexul program al **Tirgului Internațional București**, ediția 1989. În simbolul acestor patru cuvinte se cuprinde demersul actual al țării noastre, în care prestigiul României socialiste prefaurează continuarea zborului spre depășirea Eră Comunistă.

Politică economică a partidului și statului nostru se așese puternic reflectată în cea de-a 15-a ediție a **Tirgului Internațional București 1989**. Accentul pus de România de întemeierea și dezvoltarea relațiilor internaționale reiese puternic și din **Proiectul Programului-Direcțiv al Congresului al XIV-lea** al P.C.R., în care s'afirmă: „România va participa tot mai larg și cu eficiență sporită la diviziunea internațională a muncii, la cooperarea în producție, știință și tehnică cu statele membre ale C.A.E.R. și celelalte țări socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii, fără deosebire de orientare socială.”

„Comerț-Cooperare-Dezvoltare-Pace”, această este deviza sub care se desfășoară complexul program al **Tirgului Internațional București**, ediția 1989. În simbolul acestor patru cuvinte se cuprinde demersul actual al țării noastre, în care prestigiul României socialiste prefaurează continuarea zborului spre depășirea Eră Comunistă.

Politică economică a partidului și statului nostru se așese puternic reflectată în cea de-a 15-a ediție a **Tirgului Internațional București 1989**. Accentul pus de România de întemeierea și dezvoltarea relațiilor internaționale reiese puternic și din **Proiectul Programului-Direcțiv al Congresului al XIV-lea** al P.C.R., în care s'afirmă: „România va participa tot mai larg și cu eficiență sporită la diviziunea internațională a muncii, la cooperarea în producție, știință și tehnică cu statele membre ale C.A.E.R. și celelalte țări socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii, fără deosebire de orientare socială.”

„Comerț-Cooperare-Dezvoltare-Pace”, această este deviza sub care se desfășoară complexul program al **Tirgului Internațional București**, ediția 1989. În simbolul acestor patru cuvinte se cuprinde demersul actual al țării noastre, în care prestigiul României socialiste prefaurează continuarea zborului spre depășirea Eră Comunistă.

Politică economică a partidului și statului nostru se așese puternic reflectată în cea de-a 15-a ediție a **Tirgului Internațional București 1989**. Accentul pus de România de întemeierea și dezvoltarea relațiilor internaționale reiese puternic și din **Proiectul Programului-Direcțiv al Congresului al XIV-lea** al P.C.R., în care s'afirmă: „România va participa tot mai larg și cu eficiență sporită la diviziunea internațională a muncii, la cooperarea în producție, știință și tehnică cu statele membre ale C.A.E.R. și celelalte țări socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii, fără deosebire de orientare socială.”

CUMPANA Așchii

I. Cînd cîntau bunicile în septembrie pe cîmp, tremurau albului de porumb.

II. Secovății cinemaografic. Se filmează în interiorul unei mașini de transport în comun. Călătorii — pe scune, citiva — în picior. Mașina se deplasează. Figuranti și actori stiu că sînt filmati. Pozează. La stărua următoare, se mai urcă un elevator și se continuă. Ideea catrenului. Primele două versuri, descriere de natură, următoarele două, o meditație. În cerceți și dumneaștră, dragi corespondenți, și vă promitem publicarea imediată în locul destinat **Periscopului**.

III. Unii cred că poezia este altoputernică, alții că poezia este un fel de năș mai și se întîlnim cu trimite și înțesează alături, iar ceilalți să trăiască mereu în domeniul ei.

IV. Tot zborul ce-ati zburat, voi păsări ale pămîntului atinge mijlocul, din cînd în cînd, al mamei.

V. În **Suflătorii** literari — așchii al Ștefiei (14 octombrie), Dan Stancu publică un

NUME ROMĂNEȘTI

Un nume foarte vechi și răspîndit...

...este Șerban, mai întii prenume, apoi une de familie cu adjectivul „serban” — a. cu mențiunea „serban” — înregistrat în zona Râșinari — Cluj-Napoca, însemnînd „descult” și considerat cu etimologie neocunoscută. Valoarea de adjectiv participial ne trimite la un neastestat verb a serbani...

Cum legătura cu serbit, existent și el în dicționar, de la verbul existent a serbi este greu de făcut, conform tuturor legilor lingvistice, fie-ne permisă o mică fantazie: a serbani outha fi un verb local însemnînd „a te comporta ca un... Șerban”. Iar un serbani, pacient al acțiunii, ar fi victima acestui crud Șerban! Restrîngerea spațiului a adjectivului comentat, corectitudinea aproximativă zonală tunde] găsim pe Șerban, permite o asemenea înțelegere.

Încețez pe care am formulat-o nu convîncea că nici un Șerban contemporan nu ne-o va lua în nume de rău. La urma urmel, ca și Șerban, Șerban atestă doar un vechi nume românesc pentru care nu este nevoie să căutăm pe alinaea origini.

Cezar Tabarcea

PERISCOPE

larnă

În ampla cristalidă-n zăpezilor epușoase, înecă se-nchide codrul și-adăoame împăcat. Fioșii albi de furtă molece se leagă-n pe case și melancoliei cerbil migrează către sat.

De-o ard-n mine noaptea un singur ceas de somn. Din nou voi pune visul să trag-n ham în sănit. Să mai aduc în spațiu în care mă întorn. Tristețea ta, ajunsă balsam pe buza rînil...

Cu spiriduși săralnici, cu ludi și urșioare. Ce lasă nenorocul, norocul la ferestă.

Și-n halduele gîndul visările imi mină. Din basmele uitate fur ceș mai așoric cal. Și prin nășori celesce, înșirănată mină. Înnot cu line-n brate sare nășul sideral.

Toamnă

Rîșnă grea de aur și-aramă pe noțec. Acedu crunt de vînturi cu cete de balsuri. Pe cal diformi de ceată roșce vedeni reț. În autodate-uri gem țagii pe coclauri.

Și codrul din nahahol cheflin, eu suflet bun. Rămîne-un schimnic zîrobo, țîlțîn în parășie.

Azei se înșiră în zarzari, în surghin. Ademenind și visul rebel de nemurire...

Cu Esenin

Serghei Esenin, astăzi sînt țarșel beat și trist. Tubita înc-o dată m-o alungă severă și trist. Și din prieteni oare cîș stîu că mai există

și-mă la **Uniunea Scriitorilor** în biroul de la parter. În caz că secretara nu vrea să vă primească, roștii următoarea parolă: „**TIMIRAS**”.

Dacă nici după roștie acestor măgoe cuvînt n-o veți convinge, hai să ne întîlnim în cartierul Militar unde domeniile ambli, dimineața, în fata magazinului de peste. Eu facusec deasupra.

I.C.T. — **Timisoara**: am primit „romburile”, desenele, versurile și alte opere destul de interesante. Vă sfătuim să bateți cu încredere la usa redacției revistei „Orizont” tunde sînteti. Într-un fel, amezăți și să înmînați poeziile, fără stîșii, poetului **Anghel Dumbrăveanu**. Eu și

nicolae sinești

Ca într-o toamnă

Eu sint carolide unui dor
Mă opasă și cerul și pămîntul
Cuvintele nu tac și nici nu mor...
Mă scald sub ploii și mă usucă vîntul.

Hei, lume a poeziei mele
Fă-te iubire strălucind în...
Inglîșitorule de stele —
Acușă-mi inime vorbind...

Siu între oameni ca-ntr-o toamnă
Ca într-un gol de viață-adînc,
Iar colul meu de frig se-ndeamna
Cu universul la obînc.

Se desenează munții

S-au înmulțit
Păianjenii-n lanție,
Din calendar —
Cad frunze peste mine...

Numără-mi pulsul,
Ioană, Ioană,
Imi desenează munți
Cardiograma!

Poem inevitabil

În bibliotecă răcoasă
Fiecare carte —
Rezemată de-un arbore...

Cine mi-o legat
Între ale oasele,
De gîia cîntecului
Cod de pe mine cuvintele
Ca niște leșteri
Din memoria.

În bibliotecă răcoasă
Fiecare carte
Rezemată de-un arbore.

Steaua ochiului

Steaua ochiului —
De lacrimă, s-o st

